

Sw. Anny 19

טענאמאָנעס-הויז
 8 נומער 20 גרעסן.
 טרעס פון רעדאקציע און פראדוקציע:
 Częstochowa, Aleja 6. telefon 201.

פ' תצוה י'ד אדר פורים. תר"צ

אין משענעמאָאָו מ. ב. ה. מאַכט בעקאַנט אלץ מיטגלידער, אז
דעם 30 מערץ 4 א זייער נאכמיטאג איז לאַהאַר פון וואַרשאַ
2-טע אפּעץ 26

ד' יעהרל'יכע אלגעמיינע פערזאמלונג

בעמערקונג: די אַבטראַקטענדע מיטגלידער קענען נאכאמאל געוועהלט ווערען.

Porządek obrad Walnego Zgromadzenia: 1) Zagajenie zgromadzenia i wybór przewodniczącego. 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia. 3) a) Sprawozdanie Zarządu za 1929 rok. b) Odczytanie bilansu i rachunku strat i zysków za 1929 rok. c) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 1929 rok. 4. Odczytanie sprawozdania z rewizji dokonanej z ramienia Związku Rewizyjnego Żydowskich Towarzystw Spółdzielczych w Polsce. 5) Przyjęcie bilansu i udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 6) Podział zysków. 7) Zmiana paragrafu I-go statutu Banku. 8) Kupno nieruchomości. 9) Kapitał udziałowy. 10) Budżet na rok 1930. 11) Uchwalenie najwyższej sumy zobowiązań jakie spółdzielnia może zaciągnąć. 12) Oznaczenie granic najwyższego kredytu jaki może być udzielony jednemu członkowi. 13) Wybory: a) Jednego członka Zarządu i 3-ch zastępców zamiast ustępujących. b) 3-ch członków Rady Nadzorczej i 3-ch zastępców zamiast ustępujących. Ustępują z Zarządu: p. Joachim Weksler, z Rady pp.: Z. Stiller, T. Fogelbaum i mec. M. Konarski.

U w a g a: Członkowie ustępujący mogą być wybrani ponownie.

גר אנד' יעזוסטען און אימפאזאנטסטען

וועלכער ווערט אינגעקערנט דורך דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדווויסענשאפט
איז פרעמיג-דעסאירטעט זאל פון די פייערעשטער.

2 אויסגעצייכענטע אַרקעסטערן   אויסוואהל פון א באר-קעניגין

ליכט-עפעקטען.   זעה א שיעור אטראקציעס.   אנהויב 10 אונטער

דראמאטישער קרייז ביים „מאָן". — זאָר „וואַרטא" אלעס 26.
שבת, דעם 15 מערץ 8-45 אַוונט

ווערט אויפגעפיהרט דן דראַמאַ פון ל. אַנדערסען

"7 געהאט געבן"

אין 4 בילדער מיט א פראלעג. רעזשן: ה. לעווענשטיין.
בילעטען ב' ה' באטשאן, אלעס 6 און אין טאג פון דער פארשטעלונג פון 8 אונדזר ב' דער קאסע פון טעאטער.

ענטשורדיגונג.

איך נעם ענטשורליגונג ביי'ן פאטער גוטער און
נאמען קעסעראמיר. מיצקארד'ן האט דער בעלזשינגונג. איך
געוויינער אויף דאס העכסטע פאר גוטע טערווערן.
האלטת ברקתא חיווש

Z intencji zaręczyn
p. JADZI GUTMANÓWNY
z p. ABRAHEM LIBGOTEM
życzą szczęścia i pomyślności
Leon Rozenwert
Aron Birenholz.

Naturheil verfahren
bei sämtlichen Inneren,
Frauen und Hautleiden
Częstochowa, Kościuszki 23
D-r HERWICH
(früher Breslau).

Przy
zaziębieniu
reumatyzmie
bólach głowy
ASPIRIN
tabletki

א פרטה ליכטן פורים!

ערעם חור
האָבען

ער וואל טרינקען ביי ער פון דער בעיאוסמער לאדזער ברויער

SS.ów K. ANSTADTA w Łodzi

באווארסקי, יאסנע-וויבארקאווע, ששטמנט,

מאניכנסקי.

צו בעקומען ג' ח'

שמשופאק אלטע 1

דאס נ"י - געפעפענטע געשעפט פון
מ. בערקאוויטש פילסורסקי
 נומער 1
 מאכט בעקאנט, אז עס איז צו בעקומען אלערליי
היטלעך אזוי קאפערנישטן
 חיי אויך גאלטנעסטרע
 עס זענען אויך פערהאנען אוופ'ס לאנער יידישע היטלעך,
 ווארשאווער ציקליספען און שול-היטלעך
 אלץ צו אויסגאהם ביליגע פרייזען.
 געדענקט די אדרעס:
מ. בערקאוויטש, פילסורסקי 1

H. ZYSMAN, I-a ALEJA
הויפט · פערקויף פון אלער ארט
פראשען ווי צו: ביער, וויין, מעהד
און כאָדע-וואסער
צו מעסינע פרייזען

צו דער פערשטע זונג פון מיין מיטארבעטער
לעאָן יורקעוויטש מיין פֿריל מאַניאָ ברויאַסקאָ
 וויגש איך פֿיעל גליק אין צופירענהייט
 שמחה צימערמאַן

צו דער פערשטונג פון מיין מיטערשטער לעבן יורקעוויטש
פון פארל. מאנאט פראקסא ווייט איה איה פיל גליק, וואו דער חתן
אויפערט ווען בעציהרם פון בלוזען.
רושקא נאדלבערג

Z intencji zaręczyn kuzyna naszego ABRAMA
LIBGOTA z p. JADZIĄ GUTMANÓWNĄ, życzymy
wam wiele szczęścia i rozkoszy.
Gutka Brenerówna z Narzeczonym.

צו דער פערשטענדיגסטער אונזער ליבערער קיוון אברהם ליבנאט
 מיט פל. יאָדניץ גוממאן חונטערן פיר פערט גליק און צופרידענהייט,
 וואָס זייער לעבעדיגער זון בעליבערן מיט וועגן שוואַרצען.
 פאמיליע באַראַנאָוויטש און ווען אפרים

פיר הינשען איהן ליבע שטעמטער און שטענער צו דער עקלעגונג פון
 איער ליבען ווען אברהם ריכטט מיין פיל יאדעס גוטמאן
 פילע גליק, דערלעבט פון זי נח.

א הארצינען סול-טוב דעם ח' י. פערקענס אין פרוי
 צו דער העכסטע פון ווער ליבע פאכמער פ פ פ פ
 מיט ח' יעקוב הראנמאן
 דעם יוגען פאר א גליקליכע צוואנציגן יונגען
 ש. וילהעלם, ראזענבערג אין פרויען

**פארשידענע ניקער = בטטען,
אויפלייג = בטטען און מיש = בטטען
וואס = מישלעך ווי אויך קינדער = וועגלעך
פון דער פירמע „KON-KON“,
צו בעקומען צו פאבריקס = פריזען און
דאמאד 13 (אין צווייטען הויף).**

ספארט - קלוב "אמכלה".
מאָרגען, מוצאי שבת (שװיש-פּורים) ד. 15 מערץ
א גראַנדישער

פּוֹרֵי-בֵּאל
 איז זאל פון די שוואנגטליסער, ארטע 14.
 א איבערראשענער אומסערנעוועהנליכער פראגראם.
 הערליכע מוזיק. אנהויב פונקטליך 9 אהערנד.

געזעראפט „אחיעזר“
די אלגעמיינע פערזאמלונג
העט פארקויפט זונטאג דעם 23טן מערץ אין לאקאל פון
ז. מ. ג. ס. אַנראַדוואַ 22, מיט פאָלגענדער טאָג-אַרדנונג:
(א) אנטלסטונג (ב) חתול פון פרעזיויום פון דער פערזאמלונג. (ג) בעריכט פון דער
פערזאמלונג. (ד) קאמפ-בעריכט. (ה) פארשלאגן פון דער פערזאמלונג. (ו) ברושעס פון
יאהר 1930. (ז) דערעס פארשלאגן.
אין דער פערזאמלונג העלפן נאך די העכסטן שטופ-רעכט האט העלפן פאר דעם ער-
לאנדען די איינשרייע-געלדער און פאנאמא-גייטעס.
די פערזאמלונג.

אונגלעטשען; אין דער שטערער ציט
האבען די יודישע מאגראטעס דאס
נישט געגעבען און דער מעגלעכסט,
פאר די ארבעטער זאלען נישט קערל-
רען און דערע געזעמלונגען און
פרימט,
די מאגראטעס. האבען דערמיט
געדינט דעם לכבוד פון יודישען פאלק,
און אונזער פאליטישע זאנעס גרוי-
סע דינסט. מען עס האלט דאן געזע-
רען א ארבעטסלאזיקעס און לאנד
דורך דעם געקענט, האלט נאך דאס
שליכטע גענערען נישט און קענט-
מיט נאך הויפטפאלד פאליטיש.
זאגט עס אין יודישע שטארקעס
אין פראי מערעלעכעס די שטערען!

און הענען נאך א טומטונגער קע-
שטונג איז דאס פראי וויך טעזשעס-
לען. דאס בעקטעס האבען דאס פלעט יו-
נעש קעלענערע און ארץ ישראל
פון שטענדיג פון בעקעסעס דעם פרוג-
ציה פון, עפורה עברות, און א טרא-
פונער ארגעמער, דעם א געלעזען
פון ארגעס פילונער פאר א האפטער,
האט בעקעסען דאס פורה פאר א יו-
דשען ארגעמער. נאך דאס לעצטע פרוג-
ריגע נעשענענשען, האבען אויף דאס
קעסער האטונע קעלענענשען אונגע-
זעהען, פון, עפורה עברות, און נישט
קען מוסעס פרוגעס פון בעלעס פון
קען מילול זען — און זא האבען גע-
באפען ווערען אלעס טעזונגען, האט
קעסערס און נישט דער קאפ
פאר דער פראגע, דער פרוגעס פון
אחרות, פון, לער מוסעס, האט דאס זי-
דער געזעס !

אמנע פון די הייליגסטע פרעגן:
און ארץ-ישראל און היינט די פארע-
פראנץ. עס איז נישט רוכטונג, האט
טונאך געהייסען, אז עס איז נישט-
שטאנען א שטערנעקעט און אויפקוי-
פן בערען, אמת. מיר האבען לעצ-
טענס בעקומען א שטערען קעגנערעט
אויף דעם נעפס, און דאס איז דער
ערשטער פארשטעלעט, בערען דעם
אין גענע אויפער פארען-אויסקויף, און
גראדע נאך די שטערנעקעט און ארץ-
ישראל יענען אונז פארנעמען גע-
הערען געזעט פארען שטחים צום
אויסקויף. אלע האבען מיר פון דעם
ענטפער נישט געקענט טאטען קען גע-
ברויך, פיל דער קיין קומט לישראל
האט נישט געהאט די גויסען געלר
פארשטען. ווערען אויפגעהאטען קען פאר-
נאך עפעס נישט דערען הענגען און
קנייה כל ופן מיר הענגען נאך דעם
געזעהענען אונזערע פארשטעלעטען.

ארץ ישראל שמעמך אין דרום יעזעס
צום יודענסום פון דער גאנצער העלט:
לך גוט אט אל היהודים. ושמעלס
ויד צוהוץ עלע יידען טרום דעם גנין
הארץ און ושמעלס די נייטיגע געלד-
מיטלען דערצו. דערמאנהט ויך טן
דעם געזעט פון טעג, טן דעם גס פון
טרום, טן די אהנגעקט, האט און דער
פאר פון אונזער קיום, דער ישוב האט
אנהענגעמעלט ופן לעבן צו געלונגען
דעם יודישען כבוד, דעם כבוד געז-
ען מיר יעצט. לעבן כבוד קאן ויך
נישט העלפען אויף א שטענדיג פונ-
דעמעט. דער פונדעמענט פון א
עלעק און ופן געזען. הען מיר הע-
לען דעם געזען געזען, דאן טרען
עלע שטערונגען — ונאחני נקום
וכנינו...

ברענגט נוצען פאר ביידע שלוחות און
פֿארן צו האַלטן, אז דער גרויסער
פֿערטריג האט דעם זיכער געלדט.
נעשטענס דערצו, האט ער פֿאר-
לען פֿאר דעם שלעגל זיין און
גרויסע נוצען.

און צענטען וואר האט דעמאלט
עלעכערס פערזענלעך פארשטיקט
היינט און הערט מן 450 מיליאן דע-
מאנע פארק, און דער וועלכער
האט היינט פאנאמאקאריעס קען דע-
מאלט פאר ער 410 מיליאן דע-
מאנע פארק, מ'זעהט באל, אז בייזע
לענדער זענען באל אויפגעצויגען גע-
ווארען פארשטיקט, האט זענען פאר
באל לענדער וואר זיינען.

גרויסער אנטערנעםמאלער פוהרן
שער העלס קלער טעלען, העלעך פרי-
קוסען מוילען און בכה אויסצופוהרען
און און העלעס פראקוסען חורער
מוילען בעניוטנס ויך פון אויסלאנד.
מוילען וול און דער ערשטער דעם
אויספוארען אלע פוני פראקוסען האט
קוסען פון דער העלס פון חיות, דיינו
לעבעדיגע און טויפע און - פירען.
עפוא, פוסער, מער, פול, נערשכער-
שע פלישען, פולע, נערדריס, פערען
בכדורע, אורא און אויך מוילען בכה
אויסצופוהרען אלע מיני פלענדרים-
שטעלמען פראקוסען, ווי במות,
שטעלעס, שריקע, רובען, קרעטשעל
און בל'ערען נעטווען, האטען, פלעס,
אונבשט און.

בזון דער שטערקער וואס ברויך פון-
לען ווערן דרונגעבן די שטערקע
אנימוספייז- שטופלען, חללעך הערן
און דעמאלסט און אויף דער גאנצער
העלט אזוי זעהן געזעט.
דאס אלץ האט דערצו געזעהט,
זיין מוילען האט אנזען צום ערשטען
פאל נאך ענטשלאסען פֿון אהרע-ער-
הענגענען ארויסצוטרעטן פֿון די
אמור פֿונעם אפגענומעם לענד און וועל
פֿונעם ליפשיץ.

צוים 10-מען יאהרצייט פון יוסף טרומפלדאד, זינע חברים און חברות).

דער סוף און דער אנהויב.

דער גרויסער העלס חסידן האט זיך
 פארשטעלט.
 אויך די שטאנדיגסטע פון פילענ'ס
 שטערט און בעדער וועלן און פולדער
 און פארשטעלונגען בעהצויען, אז אויף
 און דעם פארשטעלונגען פילען גוט
 אונטער די שטערען שטויבטישע לען-
 דער.
 דאס שטעלנדיג עקסטרעם-אונטער-
 שטען פון דער הארשטער עקסטרעם-
 עקסטרעם האט און דער אויסשטעלונג
 עקסטרעם האט דאס שטעלנדיג און
 עקסטרעם האט פילען קען אריינברע-
 נען און די אויסשטעלונג און ווער
 בעהצויען פילען נאכטער צו פאר-
 נען צו דעם גרויסען עקסטרעם.
 א בעהצויען שטעלונג חסידן אויך
 די פארשטעלונגען פילען פארש-
 קונסט, אונטערזייען פון ברענשטע
 האנד-שטעלונג פון די שטעלנדי-
 קונסטערליכע שטעלונגען אויף שלע-
 כטע פארשטעלונגען פון דער שטעלנ-
 דיג.

בבל קצו מען זענען אז דין ראון-
נע אומשטעלונג, העלבע און דערשט
גערט א פרוה און זעל ערשט אומשטע-
לונג דערשט, און א זעהר געלונגענע.
ו. האבער
לעצטע 8 מערץ 1930.

צוים 10-מען יאהרצייט פון יוסף טרומפלדאד, זינע חברים און חברות).

דער סוף און דער אנהויב.

און דער סעפסונג געלייגט וון דער
גרויסער שרעק יוד—אליעזר-פן-יאיר
נאנט דין לעצטער שרייב יודען און זי-
לעצט שטחחות, אליעזר און יענע טע-
שען יענען וואס געשטענען אין גוט
אפגעשטענענע. זי יענען געזען א
גרויסע שרייב יודען אויף א אונזעל.
אויסגערינגעלט פון דעם גרויסען ים
פון שטאט און קענען. גוט געשטענען
דער רויטשער גרויסער פונקטאמאט.
די לעצטע נאכט פון פערט... די
סעפסונג שרייבט. די רויטשער אפגע-
שטען, אז קענען פון די געלטשערע
אטל גוט געלייגט. די שטרען גאר
פון עס העם הערען פון און זי עס-
לען אומשטענען פערט די לעצטע
שטרעט, העלעך און פאר די רויטשער
א געזונגען. דער רויטשער שרעק
האט געזען מורא, די געזונגען שלאכט
אומשטענען דעם יודישען לעב-
גאט. עס און פון די רויטשער שוין
אפגעשטענען פון פערט. האט זי האנגען
שוין פון די געזונגען.

די רוזנע שלסמען פון דער ברע-
 גענערדע קעמפונג בעלויבעמען דעם
 פארען אונזונג-פלעץ פון מסדה, אויף
 העלבען אליעזר-בן-אמיר השם פערז-
 סעלס אלע ופגע חברים און ווערע
 משפחות. דער פוהרער קרקערס: עס
 האט געשלאגען די לעצטע טעח פאר
 די אנהאנגער פון מסדה, אויף אלע
 לינגס דער אוב צו פערזונליכען דעם
 אינדעאל פון פראקטיש, גאר העלבען
 עס איז געהארען געקעמפט. עס פאר
 גינגט פערשטעכט הערען דער זכרון
 פון די געמאלענע העלדען: אלע טוען
 דורך נאמען דאס לעבען. „אויב פאר
 קענען נישט לעבען אלס פראץ יודען
 גאלען פאר שטארבען אים פראץ יו-
 דען.“ פון דרייפער טוען וועהן, ו-
 דען ווען פלויגט געפער אויס דעם

שוים, תדער שטאמען? „וועלן
הער דו רויטער נישט האנדלן דו
געניגטעם וו ערשטערען שטרם,
אז פאר אנטווינגער פון ספרד ווען
געשטערבען פון אונזער, דארוועג וס-
לען פאר דו גרויסע אביסל - לאזערן
נישט פערנומען? „ — — —
און דער פרוי, הען דו רויטער חס-
ען נאך טאנע פרויען — ווע האמען
אזוי געהאט פאר דער שטעלע, אים
האט געקענט און ספרד, ווע האמען
געזעענע, אז אלעזא-בן-יחזקאל האט

זי האט דער צוגעגרייט א מילדערשטן
 — ווי דאס דעצינדט זי בערעמען
 דאס מערגערעסטע פערד, האט זי א
 שווינדלונג פאר דערוועקן, אלע מיני-
 מאניער פון פערד, 960 געזען, צו-
 קען זי פרייע און קינדער, ליבען
 אויס אויף אן אלטן, דאס גאנצע
 צענטער און געהערט זיין פערדבעסען;
 זי וווינט פאר אן עפעס-פארמאסען
 קען מער נישט געווען.
 די און פערד פערדארעכענען
 וועגן, קענען ערשיינען, געהערן,
 געט אנהאלט פון דער פערדבעסען
 פערדבעסען...
 דאס און געזעהן דאס 15 יאר,

שנת 1857 יאחר צוריק.
* - *
דער קנח ויב. ב' דעס ציון-
שטון און צענטרימטן ירושלים שטוב
קומט פאר עבן ט נעם. עס גלייבט
אין אים דער רוקן. עס דערשט
אין און אהם וון וועלכע דער און
ער הערעט ובע בלוק צוריק אויף
דעם.

דער גערטנעק פון צורוק - אויפבויען
 דען יודישע ברייטע, האט און אין פער-
 לונג פון דורות געקענט פערשטע-
 טער דע בערג-גרו פון די פערשער-
 עק צורבלות, האט זענען שווערע דע
 יודישע קעג, אין עס האט ווי געלע-
 אויפגעראכט, אז דער גערטנעק פון
 שוין לענג דערשטעקט — האט ווי
 שרייפער:מען אויף דער פערט און
 גענוגט פון דער ציונגסטער בע-
 הענגע.

ב' דעם געשעעס פון שקלטען.
 גא' דער גלפכונלונקטע פון דו מו-
 רדערשטעטען, ב' דער דערשטענעם
 פון דו! פערשטעטעטע און ב' די
 שטערנענען פון פערשטעטעטע פונם
 פערשטעטע, גלפכונלונקטע וו' ב' דו יורי-
 שטע פערשטעטעטע און דער געשע-
 טעטע, אלס פערשטעטעטע גלפכונ-
 טעטע דער געשעטעטע פון אפערנען דו
 יודישע פונם, פערשטעטעטע חלפ' פון
 פערשטעטעטע, ו' פערשטעטעטע גלפכונ-
 טעטע, ב' פונם יודישע פערשטעטעטע
 פערשטעטעטע אפערנען דו יודישע
 פערשטעטעטע.

דער דרנג נאך ארץ-ישראל הערט
שלם שפערקער זיין שפערקער, די
נאךגענוצט גרופען הערען פערשטערעלט
זיין שפערקער, העלפט רופען זיך אין
לשונת מן די אבות, כדי עס זאל
לעבען דורך שפערקער, די שפערקער-
שפערקער פערשטערעלט זיך אין לשונת
אויף מות און מערע אויף צוון און
אויף דרום, יעדער שפערקער, מות-
לעבען שפערקער, דרום און מות
דרום שפערקער זיין דער מות-שפערקער —
חלוצים נאךגענוצט חלוצים און פערשטערעלט
הערט דורך זיך פערשטערעלט מן ש
אין.

דורך הוננער און נאט, דורך מחילת
און פנים, הערען פערשטענדעלעך וואס
שטענדיגע פערלער, העלבער, ווען
פערשטען דורך פערשטענדיגע וואס
פון און פערשטענדיגע אונטערשטענדיגע
און דא ווענענער, האט עס געלעבט און
הערען נאך דאס וואס פון מיינען.
העלבער האבן פערשטענדיגע דאס פא-
לארע, הערען וואס דאס פערשטענדיגע
פערשטענדיגע פון פון און דאס
העלבער געלעבט פון דעם וואס-
שען פערשטענדיגע.

מיט געזונג אייף דו לופען און אן
הערץ, מיט דעם שטארקען גלויבען
און מענשען און און גערעכטענקשט.
אדערען אלס מעהר און מעהר טרויע-
גערעכטען שטארקער געדען און דעם
הערבר דורך דעם טויט און אקערמ-
ען און אונזערע חלוצים און מערשט-
דעלט און פרוכטבארע פעלדער און
פערטער.

דין בערג, האט זענען פרייזער גע-
 העקען קברות גוטש נאך האר דין מו-
 טע נאך אויך פאר די לעבנדיגע, זע-
 רען אונזער די געגענטע הער טון
 אונזערע חלופים און חלוצות פערשט-
 דעלט אין בערג טון לעבן און חל-
 צים.

[illegible][illegible][illegible]

Redak

r Izrael PŁOCKIER Wyda

B. BOCIAN   **Druk B. BOCIAN I-sza alej**

הינט אין וויסערען מען. — דאס נעיאליס
פון א. דופאן — ריהרערען דראמט פון
הערליכע ערעזשולונג הענען א ליעבע צו א
רענען אומיסט.
דער העכסטער שטאנד פון אומיסט איז

Redaktor Izrael PŁOCKIER   Wydawca B. BOCIAN   Druk B. BOCIAN I-sza alej